විඤ්ඤාන මායාව සහ තථාගතයන් වහන්සේගේ ‘තාදී’ ගුණය

නිබ්බාන දේශනා අංක 25 සහ 27 ඇසුරිනි

පූජ්‍ය කටුකරුන්දේ ඥානානන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ

NotebookLM

විඤ්ඤාණය යනු මැජික් සංදර්ශනයකි
බුදුරජාණන් වහන්සේ විඤ්ඤාණය මැජික් සංදර්ශනයකට (මායාවකට) උපමා කළ සේක. නරඹන්නා එය සත්‍යයක් ලෙස ගෙන රැවටෙයි.
වේදිකාවේ කොනක සිට බලන නුවණැත්තා එහි ඇති ප්‍රයෝගය දකී. ඔහුට එහි ඇලීමක් හෝ ගැටීමක් ඇති නොවේ.
NotebookLM

සංඥාව සහ නිමිති

අප ලෝකය දකින්නේ ‘සංඥා’ (Perceptions) හරහාය. සංඥාව මිරිගුවක් වැනිය. අප යම් දෙයක් ‘නිමිති’ (Signs) වශයෙන් ග්‍රහණය කරගත් විට, අප එම මායාව තුළ සිරවෙයි.

රාගය, ද්වේෂය සහ මෝහය නිසා මෙම නිමිති අපට සත්‍යයක් ලෙස පෙනේ. රාගය නිමිති ඇති කරවයි; ද්වේෂය නිමිති ඇති කරවයි.

NotebookLM

දිය බල්ලාගේ උපමාව
ඒදණ්ඩක් මතින් යන බල්ලෙක් දියේ ඇති තම ඡායාව දැක, එය වෙනත් බල්ලෙක් යැයි සිතා බුරයි.
අපද අපගේම ඇස, කන, නාසය හරහා මැනෙ රූප දෙස බලා, ඒවා බාහිර ලෝකයේ ඇති සැබෑ පුද්ගලයන් හෝ වස්තූන් යැයි රැවටෙයි. මෙය 'දිට්ඨා දට්ඨබ්බං දිට්ඨං මඤ්ඤති' (දැකීමෙන් පරිබාහිරව දැකිය යුත්තක් ඇතැයි සිතීම) වේ.

‘මඤ්ඤනා’ කිරීම සහ ප්‍රපංච
‘මම දකිමි’, ‘මම අසමි’ ලෙස අප සිතුවද,
ඇත්ත වගයෙන්ම සිදුවන්නේ හේතු ඵල දහමකි
(පටිච්ච සමුප්පාදය).
‘දකින කෙනෙක් නැත.
ඇත්තේ දැකීම පමණි.’
බැලීම නිසා පෙනෙනවා නොව, පෙනෙන නිසා
බලනවා යැයි සිතීම මුලාවකි.
NotebookLM

දාම් ක්‍රීඩාව සහ ජීවිතය
යහළුවන් දෙදෙනෙක් විනෝදයට දාම් අදී. පසුව එයට තෑග්ගක් හෝ දඩුවමක් (ජීවිතය හෝ මරණය) එක් කළ විට, එය සෙල්ලමක් නොව මරණීය සටනක් බවට පත්වේ.
අපගේ ජීවිතයද මෙවැනිය. ‘ජය’ සහ ‘පරාජය’ යන සංකල්පවලට බැඳීම නිසා අපට ක්‍රීඩාවේ (ජීවිතයේ) සැහැල්ලුව අහිමි වී ඇත.
NotebookLM

ක්ලේශයන්ගේ උපත: අත්ථ සම්භූතා

ලෝභය, ද්වේෂය සහ මෝහය බාහිරින් පැමිණෙන දේ නොවේ. ඒවා උණ ගසක ඵලය හෝ නුග ගසක අරලුව මෙන් තමා තුළින්ම හටගෙන, තමාවම විනාශ කරයි (‘අත්ථ සම්භූතා’).

Key Concept: අයෝනිසෝ මනසිකාරය (Unwise reflection) නිසා මේවා පිටතින් එන දේවල් ලෙස අපට වැටහෙයි.

NotebookLM

යෝනිසෝ මනසිකාරය
නුවණැත්තා මැජික් සංදර්ශනය දෙස බලන්නේ වේදිකාව පිටුපස සිටය. ඔහුට එහි ඇලීමක් (රාග), ගෑටීමක් (ද්වේෂ) හෝ මුලාවක් (මෝහ) ඇති නොවේ.
ඔහු දන්නවා මෙය හුදෙක් හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගේ ක්‍රියාකාරිත්වයක් පමණක් බව. එය 'ශූන්‍ය' බව ඔහු දකී.
NotebookLM

දිට්ඨේ දිට්ඨ මත්තං
‘බාහිය, දුටු දේනේ දැකීම පමණක් වන්න. ඇසූ දේහි ඇසීම පමණක් වන්න.’
දකින රූපය ගැන මනෝකල්පිත (මඤ්ඤනා) ගොඩනගා නොගන්න. එවිට ඔබ ‘එතැන’ නැත.
ඔබ ‘එතැන’ නැති විට, මෙලොවක් නැත, පරලොවක් නැත. ඇත්තේ දුකේ අවසානයයි.
NotebookLM

තථාගතයන් වහන්සේගේ ‘තාදී’ ගුණය
ලෝකයා දකින, අසන, විඳින සියල්ල තථාගතයත් වහන්සේද දනිති. නමුත් උන්වහන්සේ ඒ කිසිවකට නොබැඳෙති (‘න උපට්ඨාති’).
‘තාදී’ යනු අටලෝ දහම (ලාභ, අලාභ, යස, අයස, නින්දා, ප්‍රශංසා, සැප, දුක) හමුවේ නොසැලෙන, විඳුරාගත්නා සුළු ස්වභාවයයි.

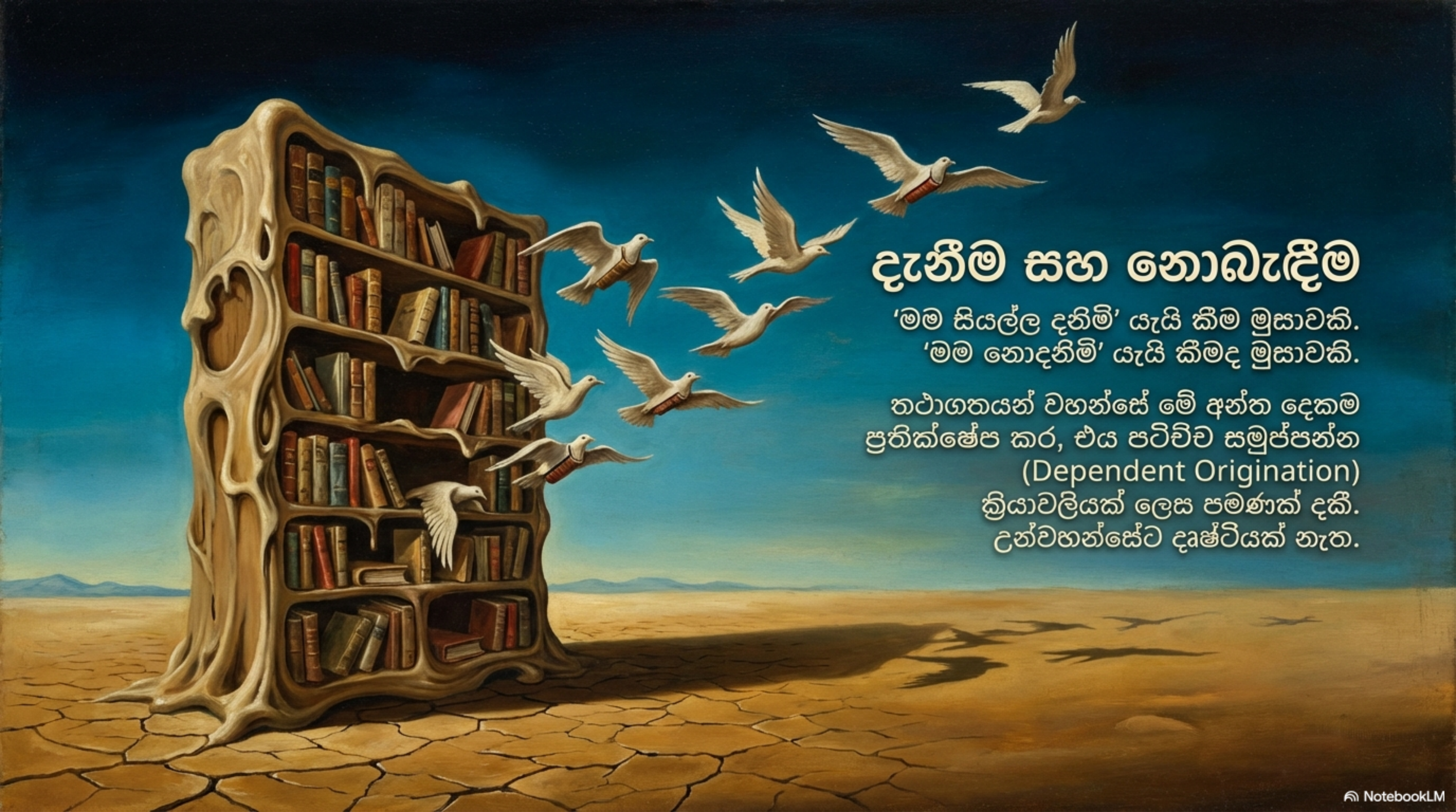
දැනීම සහ නොබැඳීම
‘මම සියල්ල දනිමි’ යැයි කීම මුසාවකි.
‘මම නොදනිමි’ යැයි කීමද මුසාවකි.
තථාගතයන් වහන්සේ මේ අන්ත දෙකම
ප්‍රතික්ෂේප කර, එය පටිච්ච සමුප්පන්න
(Dependent Origination)
ක්‍රියාවලියක් ලෙස පමණක් දකී.
උන්වහන්සේට දෘෂ්ටියක් නැත.

අකිඤ්චන ගුණය

තථාගතයන් වහන්සේ තුළ රාග, ද්වේෂ, මෝහ යන 'කිසිවක්' නැත. එනිසා බාහිර ලෝකයේ කිසිදු අරමුණක් උන්වහන්සේගේ සිතේ නිමිත්තක් (Sign) ලෙස සටහන් නොවේ.

Result: අනිමිත්ත (Signless) විමෝක්ෂය.

උන්වහන්සේ තුළ 'කිසිවක්' (රාග, ද්වේෂ, මෝහ) නැති බැවින් බාහිර ලෝකය උන්වහන්සේව නොපෙළයි.

NotebookLM

මායාවෙන් යථාර්ථයට

1. මායාව: විඤ්ඤාණය මැජික් සංදර්ශනයකි.
2. රැවටීම: සංඥාව සහ නිමිති නිසා අප එහි සිරවෙයි.
3. විසඳුම: යෝනිසෝ මනසිකාරයෙන් වේදිකාව දෙස බැලීම.
4. ප්‍රතිඵලය: සිත 'තාදී' (නොසැලෙන) සහ 'අකිඤ්චන' (හිස්) තත්වයට පත්වීම.

NotebookLM

යමෙක් ලෝකය දෙස බැලිය යුත්තේ
පෙනෙන දේගෙහි පෙනීම මාත්‍රයක් ද,
ඇසෙන දේගෙහි ඇසීම මාත්‍රයක් ද
වශයෙනි. එවිට ඔබ එහි නැත.
එවිට ඔබ එහි නැත.
ඔබ එහි නැති විට දුකද එහි නැත.
— බාහිය දාරුචීරිය සූත්‍රය ඇසුරිනි.
NotebookLM

නිබ්බාන දේශනා අංක 25 සහ 27
පූජ්‍ය කටුකරුන්දේ ඥානන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ.
ධර්ම දානය පිණිසයි
ධර්ම දානය පිණිසයි
NotebookLM